

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Szerző:

Máté György

Cím:

Megnyílik a fellegrár

Idő

1961

A BUDAI DUNA-PART legmagasabban fekvő pontján, a Citadellán, 62 év után, 1899 nyara óta először működik a csákány. Akkor gróf Pejacevics tábornagynak, Budapest hadtestparancsnokának előterjesztésére szűnt meg az épület katonai jellege. Munkások és katonák fogták csákányt, hogy széthordják helyenként négy méternél is vastagabb falait. Folyt a munka, s a fal bizony alig akart fogyni. Öt hónap alatt éppen hogy egy kis falrészét bontották le a Kelenföldre néző frontról. Túl költséges volt így a rombolás. Abba hagyták hát. Megkegyelmeztek a Fellegrárnak, de lezárták a kapuját.

Húsz évvel később, a Tanácsköztársaság idején, robbantottak rajta egy rést, tóduljon be ide is friss levegő és vele a nép. Az ellenforradalom azonban újra lezárta és katonai szállássá tette. A

legöregebb pestiek közt is csak elvétve akadt, aki valaha is átlépte volna a kapuját. Most, tavasz utóján, csekély belépési díj ellenében, megnyílik majd mindenkinek.

A CITADELLÁT nem szerette senki. Még a Budapestért leginkább rajongani tudó krónikásoknak, Salamon Ferencnek, Váradi Antalnak, Porzónak, Zubolynak, Krúdy Gyulának sincs egy jó szava róla. Nem is érdemelt az gyengédséget, Bach idején, a nép ellen emelték. A szabadságharc leverése után, 1852-ben, a harcok során szétvert régi csillagda romjaira kezdték építeni. Dísztelen, komor ház, mint a rendeltetése, mégis csillagászati összegbe, 6 millió aranyforintba került. 1854 júniusában költözött be ide a császár helyőrsége. Hatvan ágyúcső meredt onnan ez időtől a „bűnös városra”, készen arra, hogy az első

gyanús csoportosulásnál ontani kezdje a halált a Duna túlsó partjára. Jellegzetes Habsburg-építmény, a volt birodalom minden nagyobb városában találunk ilyeneket. Stratégiai roppant fontos pont ez Budapesten. Messze ellát innen a szem, távcsövön szinte fel-sétál ide az egész város, s a kilővést semmi nem zavarja.

MÉGSEM JÁRT ÜGY, mint a Bastille Párizsban. Nem verte soha szét a forradalmi pesti nép. A mi történelmünk a XIX. század második felében langyos fordulatot vett. Deák békét kötött a császárral, kiegyezett. Lent, rohamosan fejlődött a város, Budapest kapitalista tulajdonná lett. Gyárak, hidak, középületek, házsorok nőttek ki a földből. Bankkölcsönnel, bérzúsorával sakkban lehetett sokáig tartani a várost, minek kellett akkor már ágyúcső, lőrés, az egész Citadella? És kinek jutott eszébe, hogy az ócska kővekre támadjon?

Budapest felszabadításakor, 1944-ben, súlyosan megsérült a Fellegrár, mert végül ide szorultak a körös-körül tönkrement fasiszta maradványok. Óriási bombatölcsek jelszik ma is, hogy nehéz volt utolsó fészükéből kifűstolni őket.

Tavaly még itt tartózkodott néphadseregünk néhány kisebb alakulata. De ősz óta a fővárosi tanács lett az épület. Az először tanácstalan volt, mihez kezdjen vele, majd elhatározta, hogy lassan átalakítja és megnyitja a nagyközönségnek.

Olyan, mint egy kiszuperált börtön, pincéiben őriztek is valaha rabokat. Óriási, boltozatos kőtermei, töredezett lépcsői vannak, Falai sokkal öregebbnek látszanak, mint amilyenek valójában, de nem omladoznak. Ekkora kőtömböknek nem árt az idő. Itt állnak azok talán évszázadok múlva is, mert itthagyni őket —

nem kerül semmibe, elszállítani innen viszont oly költséges, hogy ma már utcaszám lehet annyit házat építeni.

UDVARA ALAKTALAN, közepét belepi a gyom. Az EMAG- gyári fiatalok, akik elsőként vágják csákányukat ebbe a szűzföldnek ható talajba, vastag kő- és téglatörmelékretegbe bukkan- tak. Aki most utánuk jönnek, üzemiek, KISZ-aktivisták, a nép- front által toborzott társadalmi munkások, a 3. számú Építőipari Vállalat dolgozói, ezt az évtizedeken át itt összegyűlt törmelék- tet tisztítják majd el és simává teszik az utat. Sörbűfé lesz a riasztó falak között, színes napernyőkkel, kerek asztalokkal, csak egy kis beszélgetésben berendezett múzeum jelzi majd mi volt e vídám hely eredeti rendeltetése. Nem veszélyeztet majd mást a Citadella, mint a Cellérhegy más- sikk sörözőjét, a Búsuló Juhászt, attól csábítja el majd a vendégeket.

Az épület egyik szárnyában, a Várhegy felőli részen, vendéglő épül három tágas, boltozatos teremben. Kijavítják a fal réseit, egyengetik, simítják, s így egészen barátságossá válnak a komor ter- mek. Végéreményben díszítés, világítás dolga az egész, no meg a jó bor és jó zené. Úgy hírlik, tavasztól itt mindez meglesz, hogy ne csak a múltba merengeni kí- vándók jöjjenek fel a hegytetőre.

Ugyanezen a szárnyon egyelőre százötven személyes turistaszállót is berendeznek Budapest idegen- forgalma ügyis régen kinőtte ven- déglátóüzemeit. Jól fog hát jönni itt egy aránylag olcsó, sok érde- kességgel kecsegtető szálloda.

A PESTRE NÉZŐ, TÚLSÓ OL- DALON, a Szabadság-szobor mö- gött 150 méter hosszú körstány épül a bástyafokon. Ilyen magas-

ról csak az láthatta Budapestet, aki repülőgépen keringett fölötte. Egy angol mérnök, Richard Bright, aki 1814-ben járt Budán, és felkapaszkodott itt a csillag- vizsgáló tornyába, ezt írta a lát- ványról: „Különösen a Vár felé néző oldalon gyönyörű. Az egész hegyoldalt néptömeg lepi el... Lejjebb asztalok, melyeken kőv- báránysült csalogat és fogu a bu- dai bor... Mindez a legtarkább összevisszaságban olyan színjá- tékkal gyönyörködtet, amelyet le- írni sem lehet.” A kép most a Szabadság-szobor lábától is meg- kapó. De még szebb lesz a régi erődítmény bástyájáról, hiszen in- nen körbe látni mindenfelé, még a fák sem zavarják a kilátást.

AMI MOST TAVASZRA elké- szül, csak töredéke lesz annak, ami majd a következő években apránként felépül itt. Van még rengeteg földszinti és emeleti te- rem, egy négy emelet mély bun- ker, szinte feltáratlan pincék, rej- télyes folyosók, amelyek a törté- netkutatóknak is hozhatnak me- glepetést. Van egy körülzárt, ki- tűnő hallás; viszonyokat biztosító nagy udvar, hangversenyrendezé- sre és táncre igen alkalmas. A fa- lon kívül kissé lejtős a rét, ame- lyet a természet mintha csak sza- badtéri színpadnak szánt volna. Van jó levegő, árnyas út. A 27-es autóbusz vonalát most hosszabbít- ják meg ideig. Még a csillagda feltámasztásán is érdemes gon- dolkodni.

Az emberek tehát ezen a nvá- ron megismerik majd belülről a Citadella egy részét. Évről évre többet hódít majd meg belőle a munka, és mire Pest és Buda egyesítésének századik évforduló- ja elérkezik, meg is szeretik. Ott- honossá is teszik ezt az egykor annyira gyűlöletes és zord épüle- tet.

Máté György